

گاه روز	اذان صبح	۰۴:۴۲
	طلوع آفتاب	۰۶:۰۰
	اذان ظهر	۱۱:۴۶
	اذان مغرب	۱۷:۴۹

انگاره‌ها

صفر دوام

صبح دیروز همزمان با گرامی داشت یاد روز حافظ در تقویم ملی بیست و سومین نشست علمی یاد روز حافظ شیرازی در محل تالار مرکز استاد و کتابخانه ملی فارس برگزار شد.

کاووس حسینی مدیر مرکز حافظ شناسی در آغاز این نشست اظهار داشت: بر اساس گزارش مستند در سال گذشته تعداد صد هزار عنوان کتاب در کشور منتشر شده است که ۱۲ هزار عنوان آن مربوط به ادبیات است که تعداد ۲۲۵ عنوان کتاب در حوزه حافظ پژوهی بوده است که با شمارگان بیش از ۱۹۲ هزار می باشد.

وی افزود: آهنگ رشد کتابهای تألیفی در حوزه حافظ شناسی روبه افزایش است و این می تواند نقطه عطفی در این حوزه باشد.

وی در ادامه گفت: «نکته‌ی جالب توجه این است که با همین آمارهای موجود هم، متوسط شمارگان هر عنوان کتاب، حدود ۸۵۴ نسخه است. این در حالی‌ست که ما می‌دانیم بسیاری از ناشران، به دلایل گوناگون، عدد شمارگان را بیشتر از تعداد واقعی می‌زنند؛ یعنی مثلا، یازصد نسخه چاپ می‌کنند؛ ولی در شناسنامه، هزار نسخه می‌نویسند.

با آنکه، معمولاً به دلیل همین رفتار ناشران در سال‌های اخیر، عدد تیراژ نوشته‌شده در شناسنامه‌ی کتاب‌ها، بیشتر از تعداد واقعی آنهاست، باز هم، آمار شمارگان کتاب‌ها تأمل‌برانگیز است و البته تأسف‌برانگیز است؛ یعنی، به‌طور متوسط و در عنوان کتاب، حدود ۸۵۰ نسخه؛ البته می‌توانیم برای دلخوشی خودمان، دلیل کاهش این آمار را انتشار اینترنتی و صوتی کتاب‌ها بدانیم؛ اما به نظر می‌رسد آسیب کار در جایی دیگر باشد.»

دکتر حسن‌لی با بیان اینکه در این میان، نکته‌ی شایسته‌ی توجه که خوشایند می‌تواند باشد هم، وجود دارد، گفت: «بیزان کتاب‌های تألیفی و تحقیقی، نسبت به انواع آسیب‌شناسی و آفت‌زدایی، کم‌الطلبی و آرمان‌گرایی (نجات و رستگاری). در انسان‌شناسی صدا، نفس و عقل (اسفار اربعه‌ی عقلمیه) و در نگاه حافظ، وجود و عشق، هویت اصلی انسان و خود واقعی او است.»

سپس، دکتر علی رجایی، استاد بخش زبان‌های خارجی دانشگاه اراک، از «تاریخ خلقت، مفهوم انسان و انسان‌بودن، نزد حافظ و گوته» سخن گفت. دکتر رجایی با اشاره به تاریخ خلقت انسان در ادیان الهی و بازتاب آن در آثار ادب و شعر، دیدگاه این دو شاعر را در باره‌ی مفاهیم و موضوعات یادشده، با هم مقایسه کرد. به گفته‌ی او: «حافظ و گوته، با مهارت، هنرمندی و خلاقیت تمام، به توصیف ادبی و شاعرانه‌ی موضوع خلقت آدم و سرنوشت او در زمین پرداخته‌اند و دیدگاهی، نسبتاً مشابه در این باره دارند. نزدیکی و مشابهت دیدگاه این شاعران، در موضوعات و مفاهیمی مانند خلاقیت، همت، آزادی، حیرت، عدالت، عشق، سرنوشت، مقام خلیفه‌اللهمی انسان، تفاوت انسان و فرشته، خیر و شر و بهویژه، خصوصیات انسان برتر و فطرت کمال‌گرایی او، دیده می‌شود. این شباهت‌ها افزون بر آنکه بیانگر اثرپذیری گوته از حافظ و پیوند روحی ناخودآگاه و شیفنگان انسانیت است، بر مشابهت‌های ذاتی و ریشه‌ی مشترک انسان‌ها، به‌واسطه‌ی آدم(ع) و حواء، تأکید و اهمیت تحقیقات و گفت‌وگوهای میان‌فرهنگی را یادآوری می‌کند.»

سومین و آخرین سخنرانی بخش نخست نشست‌ها، در باره‌ی «حافظ و روان‌شناسی ترس» بود. دکتر امیرحسین ماحوزی، استاد دانشگاه پیام نور (مرکز دماوند)، با درنگ در ترس‌ها و شیوه‌های مقابله با آن (از فرار تا مبارزه) در دیوان

آزاده‌ف مطرح کرد؛ موسیقی اقوام قرار نیست از زادگاه خود جدا شود

عضو هیأت علمی دانشگاه هنر همچنین در باره چگونگی انتقال هنر و دانش نوازندگان موسیقی اقوام به نسل جدید نیز اظهار کرد: موسیقی با شونده زنده است و اگر مردم به جای شرکت در اجراهای موسیقی، سرگرم شبکه‌های مجازی شوند، مطمئناً موسیقی زنده که اساس موسیقی نواحی است رو به افول خواهد گذاشت.

آزاده‌ف در باره دلیل استقبال کمتر دانشجویان موسیقی از جشنواره موسیقی نواحی ایران نیز اظهار کرد: موسیقی نواحی ایران نیز استقبال کمتری خواهد داشت.

دوازدهمین جشنواره موسیقی نواحی ایران از تاریخ ۱۶ تا ۱۹ آبان ماه در شهر کرمان در گستره ملی و به صورت غیر رقابتی برگزار خواهد شد.

عضو هیأت علمی دانشگاه هنر و همچنین در باره چگونگی انتقال هنر و دانش نوازندگان موسیقی اقوام به نسل جدید نیز اظهار کرد: موسیقی با شونده زنده است و اگر مردم به جای شرکت در اجراهای موسیقی، سرگرم شبکه‌های مجازی شوند، مطمئناً موسیقی زنده که اساس موسیقی نواحی است رو به افول خواهد گذاشت.

آزاده‌ف در باره دلیل استقبال کمتر دانشجویان موسیقی از جشنواره موسیقی نواحی ایران نیز اظهار کرد: موسیقی نواحی ایران نیز استقبال کمتری خواهد داشت.

دوازدهمین جشنواره موسیقی نواحی ایران از تاریخ ۱۶ تا ۱۹ آبان ماه در شهر کرمان در گستره ملی و به صورت غیر رقابتی برگزار خواهد شد.

عضو هیأت علمی دانشگاه هنر و همچنین در باره چگونگی انتقال هنر و دانش نوازندگان موسیقی اقوام به نسل جدید نیز اظهار کرد: موسیقی با شونده زنده است و اگر مردم به جای شرکت در اجراهای موسیقی، سرگرم شبکه‌های مجازی شوند، مطمئناً موسیقی زنده که اساس موسیقی نواحی است رو به افول خواهد گذاشت.

آزاده‌ف در باره دلیل استقبال کمتر دانشجویان موسیقی از جشنواره موسیقی نواحی ایران نیز اظهار کرد: موسیقی نواحی ایران نیز استقبال کمتری خواهد داشت.

دوازدهمین جشنواره موسیقی نواحی ایران از تاریخ ۱۶ تا ۱۹ آبان ماه در شهر کرمان در گستره ملی و به صورت غیر رقابتی برگزار خواهد شد.

عضو هیأت علمی دانشگاه هنر و همچنین در باره چگونگی انتقال هنر و دانش نوازندگان موسیقی اقوام به نسل جدید نیز اظهار کرد: موسیقی با شونده زنده است و اگر مردم به جای شرکت در اجراهای موسیقی، سرگرم شبکه‌های مجازی شوند، مطمئناً موسیقی زنده که اساس موسیقی نواحی است رو به افول خواهد گذاشت.

به یکدیگر نیکو کنید تا خداوند شما را به هم الفت دهد.

امام علی (ع)

تیتراژ

صفر دوام

در روز حافظ هم...!؟

از ۲۰ مهر سال ۱۳۷۶ که نخستین یاد روز حافظ برگزار شده توفیق رفیق راه شده تا در همه نشست‌های علمی و فرهنگی این روز مبارک حضور داشته باشیم.

یادم هست که در سال نخست در محوطه ی حافظیه برنامه‌های جانبی متعددی چون هدیه کردن دیوان حافظ به مراجمه کنندگان به حافظیه و... برقرار بود.

از آغاز نامگذاری روزهای حافظ و سعدی بازدید رایگان از مقبره‌های حافظ و سعدی در روزهای بزرگداشت این دو شاعر، از برنامه‌های پربرای یاد روز دو شاعر بزرگ شیرازی بوده است، اما در کمال ناباوری ظهر دیرروز پس از پایان نشست علمی یاد روز حافظ با مراجعه حافظیه دیدم که این رسم با پیشینه هم امسال از دستور کار وزارت نوپای میراث فرهنگی خارج شده است؟!؟

جای سئوالات متعددی برای مردم است که برداشتن رسم ۲۲ ساله، یعنی بازدید رایگان مقبره حافظ آن هم در یاد روز شاعر در تقویم ملی، چرا و با چه توجیهی انجام شده است؟ حافظ و سعدی دو شاعر ملی و فرا ملی برای ما محسوب می شوند و احترام دوستداران این دو شاعر برای یک روز باید عیان باشد و آن هم همین طرح بازدید رایگان از مقبره آنها بود که فقط در طول یکسال یک روز بیشتر نیست.

کاش میراث فرهنگی استان در این تصمیم با هر توجیهی تعریف شده بازنگری جدی داشته باشد که در شأن روزهای حافظ و سعدی نیست!

تقدیر مدیر مرکز حافظ شناسی از استاد بهالدین خرماشاهی

در مراسمی که همزمان با یاد روز حافظ شیرازی، در جوار آرامگاه حافظ برگزار شد، دانشنامه‌ی حافظ و حافظ‌پژوهی، به‌عنوان «کتاب سال حافظ» معرفی و از استاد بهاءالدین خرماشاهی، سرپرستار این کتاب، تقدیر شد. متن تقدیرنامه‌ی ایشان به این شرح است:

حافظ شناس فرزانه جناب استاد بهاءالدین خرماشاهی تدوین و انتشار کتاب گران‌سنگ دانشنامه‌ی حافظ و حافظ‌پژوهی، برگ زرین دیگری بر کارنامه‌ی پربرکت و نورانی حضرت عالی افزوده است. مرکز حافظ‌شناسی که همواره خود را وام‌دار آن استاد نازنین می‌داند، افتخار دارد در یادروز حافظ ۱۳۹۸، این اثر ارزشمند را با رای داوان صاحب‌نظر، به عنوان «کتاب سال» اعلام نماید.

این سپاس‌نامه، نشانه‌ی کوچک از قدرشناسی اهالی فرهنگ و ادب است که فروتانه، به محضر شریفان تقدیم می‌شود. از خداوند مهربان، برای آن وجود شریف، تندستی، دیرزیستی و شادمانگی خواهیم.

کاووس حسن‌لی مدیر مرکز حافظ شناسی

از دیگر رویدادهای مراسم یادروز حافظ، رونمایی مجموعه‌ی یازده‌جلدی دو دهه سخنوری بود. این مجموعه، برداردنده‌ی تاریخ اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و جغرافیایی شهرهای شیراز و کرمان در سده‌های هفتم و هشتم؛ زندگی سعدی، خواجو و حافظ و همچنین، شناختنامه‌ی مختصر بزرگان نامدار شیراز و فارس در این دو قرن است. نویسنده‌ی این مجموعه، بر عهده‌ی گروهی از استادان و پژوهشگران رشته‌های ادبیات فارسی و تاریخ بوده است.

«دگرپذیری» در این اثر سخن گفت. به گفته‌ی او: «از رهگذر خواندن موشکافانه‌ی ابیات حافظ، می‌توان ایرادهای جدی او را از خودمباری دریافت کرد. راهی از خودمباری، راه را برای حضور دیگری و پذیرش غیر، باز می‌کند و یکی از اساسی‌ترین ارکان فکری شعر حافظ، دگرپذیر کردن گفتمان‌های متعارض و کنارهم‌نشانند و هم‌امیزی آنهاست.»

دکتر منصور رستگار فسایی هم که در نشست دوم به عنوان عضو هیأت رئیسه نشست علمی یاد روز حافظ حضور داشت، با یاد و خاطره حافظ پژوهان فقید شیرازی و استان فارس از جمله زنده یادان صادق همایونی، حسن امداد، جمشید صداقت کیش، جهان‌شاه سی سختی اظهار داشت: پرویز خاقتی که به بازیگری از بین ما رفته استخوان شعر شیراز بود و در حوزه حافظ شناسی هم اقدامات مؤثری کرد. وی با اشاره به جایگاه رفیع خواجه شمس‌الدین حافظ شیرازی، افزود: حافظ همه ماست بی آنکه ما همه حافظ باشیم، حافظ روح زنده ماست در زمانی که سیاهی حمله مغول همه افق فارس و مملکت ما را فراگیر کرده بود.

این محقق برجسته ادبی ادامه داد: در این شرایط حافظ همانند ستاره ای درخشید و همه مجالس و آسمان‌ها را تحت نفوذ و اندیشه خود فرود داد.

رستگار فسایی اضافه کرد: نیاکان ما با حافظ رشد کردند و این میراث را به نسل‌های بعد سپردند. بنابراین حافظ هرگز توقف نکرد و هرگز متوقف نخواهد شد چرا که از روح سیال و صمیمیت و انسانیت انسان ایرانی است.

وی با بیان اینکه حافظ شیرازی است و روح شیراز بیش از هر شاعر دیگر در حافظ نفوذ کرده است از این روح حافظ زبان این فرهنگ می باشد.

وی افزود: حافظ از رکن آباد و مصلی و خاک شیراز حرف می زند و کلام حافظ زبان همه آنها محسوب می شود.

رستگار فسایی گفت: حافظ گاهی از پیر مکنده می گوید و زمانی از درد همه آیهایی که درد دارند سخن می راند، بنابراین حافظ زبان درد همه نسل‌های اصعب تاریخ شده است.

از قلمروهای ناشناخته‌ی درون را در بر می‌گیرد. اصلی‌ترین ترس‌های دیوان حافظ در این‌ عرصه، عبارت‌اند از: ترس از گناه و سوسوه‌ها؛ ترس از ناتوانی و ضعف، بهویژه در پیکار عشق؛ ترس از فقر و مرگ؛ بیم روبروشدن با تناقض‌های درونی و از همه مهم‌تر، ترس از راه‌برندن به راز درونی 'من' (بیم موج)» دکتر ماحوزی با بیان اینکه واکنش شخصیت‌های اصلی دیوان حافظ، رند و زاهد، به این ترس‌ها متفاوت است، گفت: «رند، این جهان و سختی‌های آن را می‌پذیرد و راه از نان و ننگ، یا مد‌غنیبت‌شمردن، مستی، موسیقی و عشق‌ورزی، اکنون را جاودانه می‌سازد؛ اما زاهد، اسیر نام و ننگ است و گریزان از اکنون و ناشناختگی و ناپایداری جهان، چشم به پادشاهی خرومی و جهان دیگر دارد.»

در آغاز بخش دوم نشست علمی یادروز حافظ، یاد و خاطره‌ی برخی از فرهیختگانی که در سال جاری و سال‌های اخیر، به دیدار دوست شتافتند، در قالب نامه‌گویی گرامی داشته شد؛ فرهیختگانی از جمله پرویز خاقتی، جمال زبانی، سلیم نیساری، غلام‌حسین امامی، عباس کشتکاران و ناصر امامی. نشست دوم، با سخنرانی دکتر اصغر دادبد، استاد دانشگاه علامه‌طباطبایی، در باره‌ی «حافظ و انسان امروز» شروع شد. دکتر دادبد در پاسخ به این پرسش که «حافظ برای انسان امروز چه حرفی دارد؟» گفت: «حضور این تعداد از حافظ‌پژوهان و حافظ‌دوستان در این جلسه شهرت حافظ

سومین و آخرین سخنرانی بخش نخست نشست‌ها، در باره‌ی «حافظ و روان‌شناسی ترس» بود. دکتر امیرحسین ماحوزی، استاد دانشگاه پیام نور (مرکز دماوند)، با درنگ در ترس‌ها و شیوه‌های مقابله با آن (از فرار تا مبارزه) در دیوان